

Helikopter Ebeveynlik: Bir Gözden Geçirme

Helicopter Parenting: A Review

Almaz Bannayeva¹, Aslı Sarandöl¹

¹Bursa Uludağ Üniversitesi, Bursa

ÖZ

Helikopter ebeveynlik, çocuklarının hayatlarının tüm yönleri ile takıntılı sayılabilecek düzeyde ilgilenen, aşırı koruyucu, kontrolcü ve mükemmeliyetçi anne-baba tutumları olarak tanımlanmaktadır. Son yıllarda teknolojinin gelişimiyle birlikte helikopter ebeveynliğin daha fazla yaygınlaştığı görülmektedir. Helikopter ebeveynler bu tutumları her ne kadar çocuklarının iyiliğini gözetmek için sergileseler de yapılan çalışmalar helikopter tutumların çocukların gelişimini çoğunlukla olumsuz yönde etkilediğini ve bu bireylerin yaşamlarının ilerleyen dönemlerinde daha fazla zorluk yaşadığını göstermektedir. Çalışmanın amacı, helikopter ebeveynlik tutumlarını ve bu tutumların bireylerin yaşamı üzerindeki etkilerini inceleyen araştırmaları bir araya getirerek alanyazına katkıda bulunmak ve bu konuda çalışan uzmanlar için öneriler sunmaktır. Makalede öncelikle helikopter ebeveynlik kavramına, tarihçesine ve helikopter tutumun değerlendirilmesine dair çalışmalar gözden geçirilmiştir. Ardından helikopter tutuma sahip ebeveynlerin özellikleri, bu tutumun ortaya çıkmasını tetikleyen faktörler ve helikopter tutumların ebeveynler ve çocuklar açısından farklılaşmasına dair araştırmalar incelenmiştir. Son olarak helikopter tutumların bireyin gelişimi üzerindeki etkilerini ve psikopatolojilerle ilişkisini inceleyen çalışmalar derlenmiştir.

Anahtar sözcükler: Helikopter ebeveynlik, gelişim, psikopatoloji

ABSTRACT

Helicopter parenting is defined as overprotective, overcontrolling and perfectionist parental attitudes that are obsessively interested in all aspects of their children's lives. In recent years, with the development of technology, helicopter parenting has become more common. Although helicopter parents behave these attitudes to protect the well-being of their children, studies show that helicopter attitudes mainly negatively affect children's development and these individuals experience more difficulties in the future. The aim of the study is to contribute to the literature by bringing together studies examining helicopter parenting attitudes and the effects of these attitudes on individuals' lives and to offer suggestions for experts working on this subject. In the article firstly, studies on the concept of helicopter parenting, its history and the assessment of helicopter attitude are reviewed. Then, the characteristics of parents with helicopter attitudes, the factors that trigger the emergence of this attitude, and research on the differentiation of helicopter attitudes in terms of parents and children were examined. Finally, studies examining the effects of helicopter attitudes on the development of the individual and these attitudes relationship with psychopathologies were compiled.

Keywords: Helicopter parenting, development, psychopathology

Giriş

Bireyin maruz kaldığı çevre ve kurduğu ilişkiler, yaşam boyu gelişimi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bunların başında kişinin yetiştiği aile ortamı ve ebeveynlerinin ona karşı olan tutumları gelmektedir (Arslan ve Kral 2022). Ebeveynlik, genel hatlarıyla savunma, büyütme, koruyup kollama mekanizmalarının olduğu bir olgudur ve bu olgu, barındırdığı kavramsal içeriklerle birlikte kültürel değişimler zemininde zamanla şekillenmektedir (Batu ve Tos 2022). Çocukluk kavramına ilişkin düşünce ve bakışın süreç içerisinde değişime uğramasıyla birlikte farklı ebeveynlik stillerinin ortaya çıkması kaçınılmaz olmuştur (Dursun Çirci 2021). Ebeveynlik stilleri cinsiyet, anne-babaların yaşadıkları bölge, yaş, eğitim durumu, evlendikleri yaş, sahip oldukları çocuk sayısı gibi birçok faktöre göre farklılaşmaktadır (Sak ve ark. 2015).

Baumrind (1966) ebeveyn tutumlarını sınıflarken dört boyutu temel almıştır. Bunlar sıcaklık/bakıp büyütme, beklenti, denetim ve iletişimdir. Bu boyutlar izin verici, otoriter ve açıklayıcı otoriter tarz ebeveynlik stillerinin şekillenmesinde rol oynamaktadır. İzin verici ebeveynlerde sıcaklık/bakıp büyütme yüksek, beklenti, denetim ve iletişim düşüktür. Çocuklara verilen özgürlük sınırsızdır, bütün kararları çocukların kendilerinin vermesini beklerler ve kontrol uygulamaktan kaçınırlar. Otoriter ebeveynler için ise mutlak standartlar ve kurallar vardır, çocuk ebeveynin kurallarını sorgulamadan kabul etmek zorundadır. Bu ebeveynlik stilinde beklenti ve denetim

yüksek, sıcaklık/bakıp büyütme ve iletişim düşüktür. Açıklayıcı otoriter ebeveynlik stilinde ise boyutların hepsi yüksektir, ebeveyn kendi bakış açısını uygularken çocuğun bireysel ve özel ilgi alanlarını da dikkate alır.

Maccoby ve Martin (1983), Baumrind'in bakış açısını temel alarak otoriter, demokratik, izin verici ve ihmalkar ebeveynlik olmak üzere dördü sınıflama geliştirmiştir. Bu sınıflama, talepkarlık ve duyarlılık boyutlarında incelenmektedir. Talepkarlık, çocuğun davranışları üzerinde denetim sağlayan kontrol boyutudur. Duyarlılık ise çocuğun özel ihtiyaçlarını karşılayan, sıcaklık gösteren, bireyselleşmesine izin veren, benlik kavramının oluşmasını destekleyen kabul boyutudur. Otoriter ebeveynlerin kabul düzeyleri düşük iken, talep ve kontrol düzeyleri yüksektir, çocuklarıyla daha az yakın ilişki kurarlar. Demokratik ebeveynlerin kabul düzeyleriyle birlikte kontrol düzeyleri de yüksektir ancak kısıtlayıcı değildirler. İzin verici ebeveynlerin kabul düzeyleri yüksek, kontrol düzeyleri düşüktür, çocuklarından neredeyse hiçbir şey talep etmezler, kabullenici ve çocuk merkezli bir tutuma sahiptirler. İhmalkar ebeveynlerin ise hem kabul hem de kontrol boyutu düşüktür, sıklıkla çocuklarının davranışlarını izleme ve denetleme konusunda başarısız olurlar, çocuğun öz düzenlemesini ne destekler ne de teşvik ederler (akt. Aunola ve ark. 2000). Bu tutumların dışında aşırı koruyucu ve tutarsız ebeveynlik stilleri de oldukça yaygındır. Aşırı koruyucu ebeveynler çocuğa çok büyük bir sevgiyle bağlanan ve onun yanlış yapmasından korkarak üzerine aşırı derecede titreme ve özen gösterme eğiliminde olan anne-babalar olarak tanımlanmıştır (Kaya 1997). Tutarsız ebeveyn stiline sahip olan anne-babalar ise bazen aşırı hoşgörülü ve serbest iken bazen oldukça kısıtlayıcı, baskıcı ve cezalandırıcı bir tutum sergilemektedirler (Demiriz ve Öğretir 2007, Aydoğdu ve Dilekmen 2016).

Günümüzde ekonomik, teknolojik, sosyal, duygusal ve başka birçok alanda hızlı bir şekilde değişimler ve gelişmeler yaşanırken, ortaya çıkan yeniliklerin beraberinde getirdiği kaos ortamında süreci yönetmeye çalışan anne-babalara “yeni nesil ebeveyn”, yönetirken oluşturulan ebeveynlik şekline ise “yeni nesil ebeveynlik” denilmektedir (Dönmez 2019). Bazı yeni nesil ebeveynlik stilleri Tablo 1’de özetlenmiştir. Makalemizde daha detaylı inceleyeceğimiz helikopter ebeveynlik tutumu da yeni nesil ebeveynlik stillerindedir.

Tablo 1. Yeni nesil ebeveynlik stilleri	
Ebeveynlik stili	Özellikleri
Çocuklarla el ele ebeveynlik	Ebeveynlerin en az biri ile iyi bir iletişim ve etkileşim içinde olması ve sağlam bir sevgi bağı kurmasını temel almaktadır.
İnatlaşmadan ebeveynlik	Ebeveynlerin kararlılıkla hareket ederek çocuklarıyla çatışma içine girmeden uyum içinde olmalarını önemsemektedir.
Doğal ebeveynlik	Çocuğun doğal süreçlerini takip ederek irade kazandırmaya, zorlama ve baskı kullanmama özen göstermektedir.
Paylaşımlı ebeveynlik	Çocuğun bakımını eşit bir şekilde üstlenerek yaşam kalitesini artırmaya çalışmayı temel almaktadır.
Pozitif ebeveynlik	Çocuğun disiplin yerine sevgi ve tutarlı davranışlarla yönlendirilmesi gerektiği vurgulanmakta, yaptığı şeyin neden hoş karşılanmadığına dair merakının giderilmesine önem verilmektedir.
Yavaş ebeveynlik	Çocuk yetiştirirken maddi kaygılardan ve dış çevre odaklı yaşamaktan uzak kalarak iç huzur ve aile bütünlüğüne önem vermektedir.

Helikopter ebeveynlerin çocuklarına yaklaşımları çoğunlukla iyi niyetlidir (Padilla-Walker ve Nelson 2012). Ancak bu tutumlar kısa vadede çocukların sorunlarını çözüyor, onları koruyup kolluyor gibi görünse de, araştırmalar helikopter tutumların, bu tutuma maruz kalan bireylerin gelişimi üzerinde her zaman olumlu etkileri olmadığını, hayatın zorluklarıyla mücadelede onları daha savunmasız hale getirdiğini göstermektedir. Hatta bu ebeveynlik tutumu, psikopatolojilerin ortaya çıkmasındaki önemli etkenlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Odenweller ve ark. 2014).

Ebeveynlik tutumlarıyla ilgili çalışmalar uzun yıllardır ruh sağlığı araştırmalarının merkezinde yer almaktadır. Bu çalışmanın amacı, görece yeni bir kavram olan helikopter ebeveynlik tutumlarını, bu tutumların bireylerin yaşam boyu gelişimleri üzerindeki etkilerini ve psikopatolojilerle ilişkisini inceleyen araştırmaları bir araya getirerek okurlara sunmak, araştırmacıları alanyazına katkıda bulunmaya teşvik etmek ve konuyla ilgili çalışan uzmanlara literatür ışığında yol göstermektir.

Helikopter Ebeveynlik Kavramı

“Helikopter ebeveyn” kavramı bir çocuğun, annesinin helikopter gibi etrafında dört döndüğünü söylemesinden esinlenilerek ortaya çıkmış ve ilk olarak Ginott (1969) tarafından “Ebeveynler ve Gençler” adlı kitabında kullanılmış, bilimsel literatüre ise 2011 yılında dahil olmuştur (Yılmaz 2020b). Kavram ilk kez Cline ve Fay (1990) tarafından ebeveynlik kitabı serilerindeki makalede kullanılmasıyla tanımlanmıştır. Farklı yazarlar

helikopter ebeveynliği, aşırı ebeveynlik (Bernstein ve Triger 2010, Kuppens ve Ceulemans 2018), kaplan ebeveynlik (Juang ve ark. 2013) gibi kavramlar ile ifade etmektedirler. Helikopter tutuma sahip ebeveynler “hava taşıtları”, “sinek kuşları”, “gizli savaşılar”, “kara şahinler” olarak da etiketlenmektedir (LeMoyne ve Buchanan 2011). Helikopter ebeveynlik çocuklar henüz doğmadan önce başlar ve mezun oluncaya kadar (Ritter 2011), bazen ise iş ve evlilik hayatında bile devam eder (Yoo ve ark. 2016, Gençer 2020). Helikopter ebeveynlik hamilelik sırasında ebeveynlerin hamileliği en iyi şekilde sürdürme ve ideal şekilde bebek yetiştirme konusunda bilgi arayışının artmasıyla başlar, çocuk doğduktan sonra ise, kameralar ve güvenlik cihazları ile onları koruyucu bir “balonun” veya “zırhın” içine yerleştirme çabasıyla sürdürülür (Bernstein ve Triger 2010).

Padilla-Walker ve Nelson’un (2012) araştırma sonuçları helikopter ebeveynliğinin, çocuğun duygusal veya psikolojik özerkliğini doğrudan hedef almadığından davranışsal kontrolden farklı olarak tanımlandığını ancak yüksek seviyelerde sıcaklık, destek ve ayrıca çocuğun yaşıyla uyumlu olmayan aşırı özerklik sınırlamasıyla davranışsal kontrolün bazı yönlerini yansıtmakta olduğunu göstermektedir. Çalışma sonuçları, helikopter tutumun psikolojik kontrol ve davranışsal kontrol ile, aynı zamanda ebeveyn-çocuk ilişkisinin ebeveyn katılımı, ebeveyn-çocuk ilişkilerinde rehberlik, açıklama ve duygusal destek gibi olumlu özellikleri ile pozitif yönde ilişkili olduğunu saptamıştır (Padilla-Walker ve Nelson 2012). Padilla-Walker ve Nelson’un (2012) araştırma bulgularıyla benzer olarak, Alsancak Akbulut ve Kömürcü Akik’in (2024) çalışması, çocuklarının yaşamlarına gelişimsel olarak uygun olmayan bir şekilde aşırı müdahalede bulunan ebeveynlerin, onların üzerindeki kontrollerini sürdürmek veya daha da güçlendirmek için psikolojik kontrolü kullanabildiklerini göstermiştir.

Stone ve arkadaşları (2011), helikopter ebeveynlik kavramı ile ilgili ilk yapılan araştırmalarla yakın zamandaki araştırma sonuçları karşılaştırıldığında, son 30 yıl içerisinde helikopter tutuma sahip ebeveynlerin yüzde 60 oranında arttığını ifade etmektedir. Helikopter ebeveyn tutumlarındaki bu artışın, annelere kıyasla babalarda daha fazla olduğu gözlenmektedir (Yılmaz 2020b). Bazı araştırmacılar, yeni teknolojilerin gelişiminin, ebeveynlerin çocuklarının hayatlarını sıkı bir şekilde kontrol etmesine olanak tanıdığını ve helikopter ebeveynliğinin yaygınlaşmasının sebeplerinden biri olduğunu iddia etmektedirler (LeMoyne ve Buchanan 2011). Gelişen mobil telefon teknolojisi sayesinde helikopter ebeveynlerin sayısının ve ebeveynlerin çocuklar üzerindeki kontrol gücünün arttığı saptanmış, taşınabilir telefonların anneler ve çocukları arasında elektronik bir göbek kordonu oluşturduğu ifade edilmiştir (Kelly ve ark. 2017).

Helikopter Ebeveynliğin Değerlendirilmesi

Helikopter ebeveynlik ölçümlerinin çoğu davranış odaklıdır ve çocuğun yaşamına ebeveyn müdahalesini ele alan öğeler barındırır (Padilla-Walker ve Nelson 2012, Reed ve ark. 2016, Luebbe ve ark. 2018). Çok az ölçüm, çocuğun bu ebeveyn davranışları hakkında nasıl hissettiğini doğrudan değerlendirir (LeMoyne ve Buchanan 2011). Helikopter tutum ilk kez LeMoyne ve Buchanan’ın (2011) geliştirdiği “Helikopter Ebeveynlik Ölçeği” ile ölçülmüştür. Segrin ve arkadaşları (2012) “ileriye yönelik problem çözme”, “tavsiye/duygu yönetimi”, “çocuğun kendi kendini yönetimi” ve “somut yardım” olmak üzere dört benzersiz faktör belirleyerek, çok faktörlü helikopter ebeveyn ölçüm aracını geliştirmiştir. Odenweller ve ark. (2014) tarafından “Helikopter Ebeveynlik Aracı”, Schiffrin ve arkadaşları (2014) tarafından ise hem helikopter ebeveynliği hem de özerklik desteğini ölçen “Helikopter Ebeveynlik Davranışları Anketi” geliştirilmiştir. Doğan ve Adıgüzel (2017), Luebbe ve arkadaşları (2018) tarafından geliştirilen “Çok Boyutlu Helikopter Ebeveynlik Ölçeği”nin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını gerçekleştirmiş, ölçeğin dört faktörlü yapısı (bilgi arama, akademik ve kişisel yönetim, doğrudan müdahale ve özerklik sınırlaması) doğrulanmıştır. Schiffrin ve arkadaşları (2014) tarafından geliştirilen “Helikopter Ebeveynlik Davranışları Anketi”nin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Çok ve arkadaşları (2022) ve Kömürcü Akik ve Alsancak Akbulut (2023) tarafından yapılmış, anne ve baba formlarının orijinal iki faktörlü yapısı (helikopter ebeveynlik ve özerkliği destekleyici davranışlar) her iki çalışmada desteklenmiştir.

Helikopter ebeveynlik kavramı, Türkiye’de ilk olarak Yılmaz (2019) tarafından özgün bir ölçek geliştirme çalışması ile literatüre kazandırılmıştır. Helikopter ebeveynlik tutumları, ölçeğin yapısına uygun olarak, temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopter tutum, duygusal-kişisel yaşam alanında helikopter tutum, akademik yaşam alanında helikopter tutum ve etik-ahlaki konularda helikopter tutum olmak üzere 4 boyutta, anne ve baba açısından ayrı ayrı değerlendirilebilmektedir (Yılmaz 2019). Temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopter tutum çocuğun temel yaşam becerileri ile ilgilidir, bu alt boyuta sahip olan ebeveynler çocuklarına devamlı olarak temel yaşam becerileri konusunda müdahil olmakta, çocuğun günlük rutinlerine, kıyafetlerine, oyun oynayacağı arkadaşlarına bile karışmaktadırlar. Duygusal-kişisel yaşam alanında helikopter tutuma sahip olan ebeveynler, çocuklarının duygusal yaşam alanına ve mahremiyetine fazlaca dahil olmaya çalışmaktadırlar. Akademik yaşam alanında helikopter tutuma sahip olan ebeveynler, çocuğun okul hayatı ve akademik yaşamı ile ilgili konularda sürekli olarak kaygı duymakta, çocuklarının notları ile fazlaca ilgilenmekte,

okul hayatıyla ilgili sık sık sorular sormaktadırlar. Etik-ahlaki konularda helikopter tutum ise ebeveynlerin etik ve ahlaki çerçeveye gereğinden fazla dikkat ederek çocuk yetiştirme yaklaşımını yansıtmaktadır (Yılmaz 2019).

Helikopter Ebeveynlerin Özellikleri

Helikopter ebeveyn tutumuna sahip anne-babalar çocuklarına çok fazla tavsiye verip, her konuda fazla ve gereksiz yardım sağlamaktadırlar (Segrin ve ark. 2012). Bu ebeveynler aşırı programlayıcı, koruyucu, mükemmeliyetçi (LeMoyne ve Buchanan 2011, Lee ve Kang 2018, Zienty ve Nordling 2018) ve kontrolcü (Schiffirin ve ark. 2014, Kelly ve ark. 2017) olma eğilimindedirler. Bu tutuma sahip ebeveynler çocuklarına aşırı odaklanmakta (Rousseau ve Scharf 2017) ve onları hayatlarının yegane ilgi odağı yapmaktadırlar (Odenweller ve ark. 2014). Helikopter ebeveynlerin çocukları ile ilgili konularda kullandıkları kelimeler tutumlarına dair ipuçları içermektedir. Genellikle çocuklarının adına konuşmayı, cümlelerinde çoğul özne kullanmayı tercih etmektedirler (Kelly ve ark. 2017). Çocuklarının inisiyatifi ve isteklerini çok az dikkate almakta veya hiç dikkate almamaktadırlar (Hesse ve ark. 2018). Helikopter tutumlar, çocuklar çok küçük yaşlardayken bile kendini göstermeye başlar (Hong ve ark. 2015). Sürekli çocuklarını gölge gibi takip ederek davranışlarını ve oyunlarını yönlendirme (Bradley-Geist ve Olson-Buchanan 2014), çocuklarının arkadaş ve aktivitelerini belirleme (Bristow 2014) helikopter tutuma sahip ebeveynlerde sık görülen davranışlar arasındadır.

Çocuklarından yüksek düzeyde başarı beklentileri helikopter ebeveynlerin en belirgin özelliklerinden biridir (Odenweller ve ark. 2014). Bu ebeveynler çocuklarının hayatlarıyla, özellikle de başarı veya başarısızlıklarıyla ilgili çok fazla sorumluluk üstlenmektedirler (Somers ve Settle 2010 akt. Yılmaz 2020b). Helikopter ebeveynler çocuklarının akademik başarıları için fazlaca kaygılandıklarından onlara verilen ödevleri kendilerine verilmiş gibi titizlikle kontrol etme, ödev ve okul projeleri için orantısız yardım sağlama davranışlarını çok sık sergilemektedirler (Duygulu 2018, Gençer 2020, Bristow 2014). Düşük notlar için sürekli öğretmenlerle iletişim içinde olmak, çocuklarını özel kurslara göndermek, gidecekleri üniversiteye karar vermek, alacakları dersleri seçmek, çevrelerini ve gittikleri yerleri kontrol etmek, bazen yaşamın ilerleyen dönemlerinde iş teklifleri ve maaşlarını görüşmek için işverenleriyle iletişime geçmek gibi davranışlar gözlenmektedir (Yoo ve ark. 2016, Kouros ve ark. 2017, Duygulu 2018, Gençer 2020). Bu ebeveynler çocuklarının yerine onların hakkını savunmayı kendilerine görev bilirler (Dönmez 2019). Hatta çocuklarının kiminle evlenecekleri konusunda karar vermek, evlendikten sonra yaşayacakları yer ve eş ilişkileri ile ilgili müdahalelerde bulunmak helikopter ebeveynler için normal olarak algılanan bir süreçtir (Yoo ve ark. 2016, Gençer 2020).

Yılmaz'ın (2020b) araştırma sonuçlarına göre, ebeveynlerin, temel yaşam becerileri ve duygusal ve özel yaşam konularındaki helikopter tutumları anlamlı ölçüde birbirinden farklılaşmaktadır. Her iki boyutta annelerin helikopter tutumlarının babalara kıyasla daha yüksek olduğu gözlenmektedir. Ayrıca genel helikopter tutumunda çocukların cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılaşma bulunmasa da helikopter ebeveynlik tutumunun alt boyutları açısından değerlendirildiğinde akademik yaşam konularında erkek çocuklara, etik ve ahlaki yaşam konularında ise kız çocuklara karşı tutumun daha baskın olduğu saptanmıştır. Turan ve arkadaşlarının (2024) araştırma sonuçları benzer şekilde kadınların algıladıkları helikopter tutumların erkeklere kıyasla daha yüksek olduğunu göstermektedir. Yılmaz (2020b) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, Türkiye'de annelerin üçte birinin, babaların ise yedide birinin helikopter tutuma sahip olduğu saptanmıştır. İlerleyen dönemlerde yapılan araştırmalar da annelerin babalara kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek helikopter tutuma sahip olduklarını göstermiştir (Süsen ve ark. 2022, Turan ve ark. 2024). Turan ve arkadaşları (2024) çalışması, annelerin helikopter tutumlarının akademik yaşam alanında en yüksek düzeyde iken, etik ve ahlaki konularda en düşük düzeyde olduğunu, babaların helikopter tutumlarının ise temel güven ve yaşam becerileri alanında en yüksek düzeyde iken, duygusal-kişisel yaşam alanında en düşük düzeyde olduğunu saptamıştır.

Helikopter tutumlar, genç kuşak anne-babalarda daha sık gözlenmektedir (Bradley-Geist ve Olson-Buchanan 2014). Ayrıca cinsiyetçi yaklaşımların sergilendiği evlerde büyüyen bireylerin algıladıkları helikopter tutumların daha yüksek olduğu saptanmıştır (Turan ve ark. 2024). Araştırmalar, ailedeki çocuk sayısının az olduğu durumlarda bu tutumların daha yaygın olduğunu göstermiştir (Bradley-Geist ve Olson-Buchanan 2014, Turan ve ark. 2024). Birden fazla çocuklu ailelerde ilk çocuklara karşı sergilenen helikopter tutumun diğer kardeşlere kıyasla yüksek düzeyde olduğu, en az helikopter tutumun ise ortanca çocuklara karşı sergilendiği belirlenmiştir (Yılmaz 2020b). Öğrencilerle gerçekleştirilen araştırma sonucunda, ortaokul öğrencilerinin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumlarının diğer eğitim düzeylerindeki bireylere kıyasla daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Bu farkın ön ergenlik dönemindeki gelişim özellikleri ve geleceğe ilişkin akademik endişeler nedeniyle ebeveynlerdeki helikopter tutumun artmasından kaynaklandığı düşünülmektedir (Yılmaz 2020b). Ayrıca fiziksel bir yetersizliği bulunan bireylerin algıladıkları helikopter tutumların fiziksel yetersizlik yaşamayanlara kıyasla daha yüksek olduğu saptanmıştır (Turan ve ark. 2024).

Her kültürde artış göstermekte olan helikopter ebeveyn tutumlarının hem sosyoekonomik düzeyi ortalamasının üzerinde olan (Bradley-Geist ve Olson-Buchanan 2014, Kwon ve ark. 2017), hem de sosyoekonomik düzeyi düşük olan (Arlinghaus ve ark. 2023) ailelerde yüksek düzeyde olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur. Bu araştırmaların yanı sıra Yılmaz'ın (2020b) araştırma sonuçları orta sosyoekonomik düzeydeki ailelerin daha yüksek düzeyde helikopter tutuma sahip olduğunu saptamıştır. Helikopter tutumların büyük şehirlerde yaşayan ailelerde, küçük yerleşim yerlerinde yaşayanlara kıyasla daha yüksek olduğu da gözlenmiştir (Yılmaz 2020b). Ebeveynlerin eğitim düzeyi açısından incelendiğinde üniversiteden mezun olan annelerin, diğer eğitim kademelerinden mezun olanlara kıyasla daha yüksek düzeyde helikopter tutuma sahip oldukları, babalar açısından ise anlamlı bir farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir (Yılmaz 2020b).

Helikopter ebeveyn tutumlarının altında yatan nedenlerden birinin ebeveynlerin çocuklarının hayatı ile ilgili olası kötü sonuçlardan duyduğu aşırı kaygı ve korkuları olduğu belirtilmektedir (Luebbe ve ark. 2018). Dış dünyaya karşı duyulan güvensizlik, ekonomi ve genel olarak dünya ile ilgili endişeler, aileleri, çocuklarını korumak için onların hayatları üzerinde daha fazla kontrol sahibi olmaya iten bir diğer önemli sebeptir (Hesse ve ark. 2018). Anne-babaları helikopter tutumlara yönelten sebeplerden birisi de diğer ebeveynlerden kaynaklı çevre baskısıdır (Odenweller ve ark. 2014). Çocukluk yaşantılarında sevilmediğini, ihmal edildiğini düşünen yetişkinlerin bunu telafi etmek istemeleri helikopter ebeveynliği tetikleyen faktörlerden bir diğeridir (Rousseau ve Scharf 2017). Helikopter ebeveynliğin, anne ve babanın ebeveynlik ile ilgili bir çeşit tatmin yolu olduğu, bu tutumların altında kendi egolarının yattığı da düşünülmektedir (Odenweller ve ark. 2014). Eberly Lewis ve ark. (2023), narsist annelerin aşırı ebeveynliği, çocuklarını kontrol etmek, kendilerini doğrulamak ve beliren yetişkinlik dönemindeki çocuklarıyla çocuk bağımlılığını sürdürmek için bir taktik olarak kullanıyor olabileceklerini ileri sürmüşlerdir.

Helikopter Ebeveynliğin Bireylerin Gelişimi Üzerindeki Etkileri

Yüksek derecede kontrolcü, aşırı koruyucu davranışlar sergileyen helikopter ebeveynlerin çocukları daha düşük özerklik düzeyine sahip olduklarından (Schiffirin ve ark. 2021, Ahmed ve Mingay 2023), bu bireyler özellikle üniversiteye geçiş gibi dönemlerde ortaya çıkan ve özerklik gerektiren yeni alanlara uyum sağlamakta zorlanabilmektedirler (van Ingen ve ark. 2015, Reed ve ark. 2016). Helikopter tutuma sahip ebeveynler, çocuklarının sağlıklı bir bağımsızlık ve bireysellik elde etme fırsatlarını engellemektedirler (Flower 2021). Bu ebeveynlerin, çocuklarına kendi hayatlarını idare edemeyecekleri mesajını vererek onların özgüvenini ve öz yeterliğini olumsuz yönde etkilediği düşünülmektedir (van Ingen ve ark. 2015). Helikopter ebeveynine sahip bireyler özerk olmak için ihtiyaç duydukları becerileri geliştiremediklerinden veya sorunları bağımsız olarak çözemeyeceklerini düşündüklerinden, ebeveynlerinin her zaman onların yerine yaptığı şeyleri yapmayı zahmetli ve zor bulabilmektedirler (Arnett 2007, Wieland ve Kucirka 2020). Bu bireyler aynı zamanda düşük düzeyde iç kontrol odağına sahiptirler (Kwon ve ark. 2016). Turan ve arkadaşlarının (2024) çalışması, algılanan helikopter tutumları ile bu tutuma maruz kalan bireylerin ebeveynleşme durumları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğunu, ayrıca bu kişilerin ebeveynleşme durumlarının algıladıkları helikopter ebeveyn tutumlarını büyük oranda açıkladığını saptamıştır.

Darlow ve arkadaşları (2017) üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışma sonuçları, yüksek düzeydeki helikopter ebeveyn tutumlarının, düşük öz yeterlik aracılığı ile üniversiteye akademik ve sosyal açıdan uyum sağlamakta zorlanmayla ilişkili olduğunu göstermektedir. Üniversite öğrencileri ve ebeveynleri ile gerçekleştirilen çalışmada, ebeveynleri özerkliği destekleyen öğrencilerin helikopter ebeveynlere sahip öğrencilere kıyasla daha yüksek öz yeterliğe sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Hwang ve Jung 2022). Kim'in (2018) araştırma sonuçları sadece annelerin helikopter ebeveyn tutumları ile öğrencilerin öz yeterlikleri arasında negatif yönde ilişki bulurken, Buchanan ve LeMoyné'nin (2020) çalışması sadece tek ebeveynli ailelerden gelen erkek öğrenciler açısından helikopter ebeveynlik ve öz yeterlik arasında olumsuz ilişki bulunduğunu saptamıştır. Ganaprakasam ve arkadaşları (2018) ergenlerle yaptığı çalışma, helikopter ebeveynlik tutumlarının ergenlerin öğrenme öz yeterliğini azaltmakta olduğunu göstermektedir. Her ne kadar helikopter ebeveynlik ile öz yeterlik arasındaki ilişkinin negatif yönde olduğuyla ilgili çalışmalar fazla da olsa, Fooladi ve arkadaşları (2022) araştırma sonuçları, helikopter ebeveynlik ile akademik öz yeterlik arasında pozitif ilişki bulunduğunu saptamıştır.

Helikopter ebeveynler, çocuklarının karşılaştıkları sorunları çözmeye daha istekli olduklarından, bu tutumlara maruz kalan bireyler yaşamlarının ilerleyen dönemlerinde kişiler arası ilişkilerde genel refahlarını etkileyecek şekilde başkalarına bağımlı hale gelebilmektedirler (Odenweller ve ark. 2014). Bu kişiler karar verme ve seçim yapma süreçlerinde oldukça zorlanmaktadırlar (Luebbe ve ark. 2018). İş hayatı ve ebeveyn tutumu ile ilgili yapılan çalışmada, helikopter ebeveynine sahip kişilerin iş yerinde karşılaştıkları durumlara uyum sağlamakta

zorlandıkları, sorunların çözülmesinde başkalarına güvenme eğiliminde oldukları görülmüştür (Bradley-Geist ve Olson-Buchanan 2014).

Helikopter ebeveynlik tutumları ve benlik saygısı üzerine yapılan çalışmalar bu iki değişken arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğunu göstermektedir (Hesse ve ark. 2018, Uysal 2020). Helikopter tutumların aynı zamanda ego enflasyonunu (şişirilmiş benlik duygusu) tetiklemekte olduğu (Eberly Lewis ve ark. 2018) ve annelerin helikopter tutumlarının babalara kıyasla ego enflasyonu oluşturmada daha başarılı olduğu ortaya konmuştur (Yılmaz 2020a). Helikopter anne tutumu arttıkça bu tutumla büyüyen bireylerin dürtüsellik düzeyinin arttığı, şişirilmiş benlik duygusunun bu ilişkide tam aracılık etkisine sahip olduğu saptanmıştır (Set 2020).

Schiffrin ve arkadaşları (2014) çalışması, helikopter ebeveynliğin yaşam doyumu üzerinde dolaylı bir etkisi olduğunu ve bu etkinin yeterlilik üzerinden gerçekleştiğini göstermektedir. İlerleyen yıllarda yapılan bir başka çalışma, bu etkinin ayrıca özerklik duygusunun azalması yoluyla da gerçekleştiği saptanmıştır (Schiffrin ve ark. 2019). Hwang ve Jung (2022) tarafından yapılan çalışmada, ebeveynleri özerkliği destekleyen öğrencilerin, helikopter ebeveynlere sahip öğrencilere kıyasla daha yüksek yaşam doyumuna sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveynlerin helikopter tutumları arttıkça bu tutuma maruz kalan bireylerin yaşam doyumu düzeyinin azaldığını gösteren çalışmalar daha fazla olsa da Lee ve Kang'ın (2018) araştırma sonuçları helikopter ebeveyn tutumlarının ebeveyn-çocuk etkileşimini, bu yüksek etkileşimin ise yaşam doyumunu artırdığını göstermektedir.

Helikopter ebeveynlere sahip bireylerin, etkisiz başa çıkma stratejileri sergiledikleri (Odenweller ve ark. 2014) ve problem çözmede yetersiz oldukları (Avcı ve Şatır 2020) gözlenmektedir. Duygu düzenleme ile ilgili yapılan araştırmalar, helikopter ebeveyn tutumuna maruz kalan bireylerin sıklıkla duygu düzenleme güçlüğü yaşadıklarını belirtmektedir (Cui ve ark. 2019a, 2019b, Güçlü ve ark. 2022, Nguyen ve ark. 2024). Helikopter ebeveynlik ve alkol kullanımıyla ilgili çalışmalar incelendiğinde, Nelson ve ark. (2015) araştırma bulguları, helikopter tutumların, bu tutuma maruz kalarak büyüyen bireylerin yüksek düzeydeki alkol kullanımı ile ilişkili olduğunu gösterirken, Pistella ve arkadaşlarının (2022) çalışması sadece annelerin helikopter ebeveynliği ile alkol kullanımı arasında anlamlı ilişki olduğunu saptanmıştır. McGinley ve Davis (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, sadece yüksek gelirli üniversite öğrencileri için, artan anne-baba helikopter ebeveynliğinin yüksek düzeydeki alkol tüketimiyle ilişkili olduğu ve ebeveynlik tutumlarının genç yetişkinlerin içki içme alışkanlıkları üzerindeki etkisini incelerken ekonomik koşulları dikkate alınmanın önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Helikopter ebeveynlere sahip bireylerin ağrı hissetmedikleri zamanlarda bile ağrı kesici kullanım oranının yüksek düzeyde olduğu gözlenmektedir (LeMoyne ve Buchanan 2011). Nelson ve arkadaşları (2015) üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışma sonuçları, artan helikopter ebeveynliğinin, düşük düzeyde anne sıcaklığı bildiren bireyler için düşük düzeyde öz değer ve yüksek düzeyde risk alma davranışlarıyla ilişkili olduğunu, ancak yüksek düzeyde anne sıcaklığı bildiren kişiler için bu durumun geçerli olmadığını göstermektedir. Riskli davranışların helikopter tutumla pozitif yönde ilişkili olduğunu gösteren çalışmalardan bir diğeri ise Sedighi Arfaee ve arkadaşları (2022) tarafından gerçekleştirilmiştir.

Helikopter Ebeveynlik ve Psikopatoloji

Helikopter ebeveyn tutumlarının, bu tutumla büyüyen bireylerin iyimserlik düzeyi (Yılmaz ve Büyükcebeci 2019) ve psikolojik iyi oluşlarıyla olumsuz yönde ilişkili olduğunu (Kouros ve ark. 2017, Cui ve ark. 2019a, 2019b, Yılmaz ve Büyükcebeci 2019, Wieland ve Kucirka 2020, Ahmed ve Mingay 2023) gösteren çalışmalar mevcuttur. Helikopter ebeveynler çocuklarıyla ilgili sürekli yüksek beklentilere sahip olduklarından, bu tutuma maruz kalan bireyler hata yaptıklarında daha yoğun duygusal sıkıntılar yaşamakta, aynı zamanda daha kaygılı, depresif ve öz eleştirel olma eğilimindedirler (Srivastav ve Mathur 2020). Bu bireylerin nevroitik eğilimlerinin daha fazla olduğu gözlenmiştir (Odenweller ve ark. 2014). Hata yapmaktan korkma ve mükemmel olmadığı için kendini suçlama eğilimi olarak tanımlanan "uyumsuz mükemmeliyetçilik" helikopter ebeveynlere sahip bireylerde sıklıkla görülmektedir (Schiffrin ve Liss 2017, Hayes ve Turner 2021). Araştırma bulgularına göre helikopter ebeveynlik tutumunun psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisinde uyumsuz mükemmeliyetçilik tam aracı role sahiptir (Seki 2023).

Helikopter tutuma maruz kalan bireyler, depresyona daha yatkın hale gelmektedirler (Okroy 2016, Cui ve ark. 2019a, 2019b, Zhang ve Ji 2023). Zhang ve Wang'ın (2024) araştırma sonuçları, helikopter ebeveynliğin çocuklarda depresyon gelişiminde etkisi olduğunu ancak yüksek düzeyde engelleyici kontrolün bu olumsuz etkileri azalttığını göstermektedir. Örneklemini kadınların oluşturduğu araştırma sonuçları, annenin helikopter ebeveynliğinin depresyon üzerinde doğrudan ve dolaylı etkisi olduğunu, bu etkide uyumsuz mükemmeliyetçiliğin aracı rol oynadığını göstermektedir (Hong ve Doh 2018). Helikopter ebeveynliğin

depresyon üzerinde düşük düzeyde özerklik ve yeterlilik yoluyla anlamlı etkileri olduğu saptanmıştır (Schiffirin ve ark. 2014, Schiffirin ve ark. 2019). Kim ve Park'ın (2019) çalışmasında, algılanan helikopter ebeveynliğin öğrencilerde depresyon düzeyini artırdığı, öğrencilerin girişkenlik düzeyinin ise, algılanan helikopter ebeveynliğin depresyon üzerindeki etkisine kısmen aracılık ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Hong ve Cui'nin (2020) araştırma sonuçları, helikopter ebeveynlik ve depresyon arasındaki ilişkiye öz denetimin, Wang ve arkadaşlarının (2021) çalışması ise öz denetimin yanı sıra temel psikolojik ihtiyaçların aracılık ettiğini göstermektedir. Bu ilişkiye psikolojik ihtiyaçların yanı sıra algılanan stresin aracılık ettiğini gösteren çalışma sonuçları mevcuttur (Cook 2020). Ebeveynlerin çocuklarını aşırı düzeyde korumak isteyerek bir balonun içinde büyümeye çalışmaları, helikopter tutuma maruz kalan bireylerin psikolojik dayanıklılık düzeylerini olumsuz yönde etkilemektedir (Yılmaz ve Yalçın 2021). Reilly ve Semkovsk'un (2018) araştırma sonuçları helikopter ebeveyn tutumlarının depresyon üzerindeki etkisine psikolojik dayanıklılığın aracılık ettiğini göstermektedir. Seki ve arkadaşları (2023) araştırma sonuçları, helikopter ebeveynliğin bireylerin ruh sağlığı için bir risk faktörü olmasına rağmen, yüksek dayanıklılık düzeyinin helikopter ebeveynliğin potansiyel zararlı etkilerini azalttığını ortaya çıkarmıştır. Üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmada helikopter ebeveynliğin doğrudan ve öz yeterlik yoluyla dolaylı olarak depresyonu etkilediği sonucuna varılmıştır (Lin ve Rahim 2020). Wang ve arkadaşları (2024) araştırma sonuçları, benlik saygısının da helikopter ebeveynliğin depresyon üzerindeki etkisinde aracı rolü olan değişkenlerden olduğunu göstermektedir. Aracılık etkisi olduğu saptanan diğer bir değişken ise bireylerin otantiklik düzeyleridir (Turner ve ark. 2020).

Anksiyeteye ilgili yapılan çalışmaları değerlendirecek olursak helikopter ebeveyn tutumları ile bu tutuma maruz kalan bireylerin anksiyete düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir (Cui ve ark. 2019a, 2019b, Uysal 2020, Zhang ve Ji 2023). Helikopter ebeveynliğin çocuklarda anksiyete gelişimi üzerinde etkisi olduğu ve bu etkiye engelleyici kontrolün aracılık ettiği saptanmıştır (Zhang ve Wang 2024). Ganaprakasam ve arkadaşları (2023) çocuklarla gerçekleştirdiği çalışma sonucunda, helikopter ebeveynlik ile sosyal anksiyete bozukluğu, yaygın anksiyete bozukluğu, panik bozukluğu ve ayrılma anksiyetesi arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Helikopter ebeveynlik ve sosyal anksiyete arasındaki ilişkiyi destekleyen diğer bir çalışma Jiao ve ark. (2024) tarafından gerçekleştirilmiş ve iki değişken arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Lin ve Rahim'in (2020) çalışması, helikopter ebeveynliğin doğrudan ve öz yeterlik yoluyla dolaylı olarak anksiyeteyi etkilediğini göstermektedir. Love ve arkadaşları (2020) araştırma sonuçları sadece babanın helikopter ebeveynliği ile kadın üniversite öğrencilerinin anksiyete belirtileri arasında anlamlı ilişki olduğunu ve bu ilişkiye hem yeterliliğin hem de öz yeterliğin aracılık ettiğini göstermiştir. Sadece annenin helikopter ebeveynliğinin anksiyete üzerinde etkisi olduğunu gösteren çalışmada ise bu etkiye özerklik ve yeterliliğin aracılık ettiği saptanmıştır (Schiffirin ve ark. 2019).

Ebeveynlerin helikopter tutumlarının çocukların gelişimini aynı yönde etkilediğine dair çalışmalar daha fazla olsa da Zienty ve Nordling'in (2018) araştırma sonuçları, annenin helikopter tutumları arttıkça çocukta daha fazla depresyon ve sosyal anksiyete geliştiğini, babanın helikopter tutumları arttıkça ise çocukta daha fazla sosyal yeterlilik ve akran güvenliği gelişirken, daha az depresyon geliştiğini göstermektedir. Araştırma sonuçları, babanın helikopter ebeveynlik tutumunun beliren yetişkinlik dönemindeki sorunlu çevrimiçi oyun oynama üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu ve bu etkiye helikopter tutuma maruz kalan bireylerin düşük öz denetim düzeylerinin aracılık ettiğini göstermektedir (Süsen ve ark. 2022). Ayrıca Şimşir Gökalp'ın (2023) araştırma bulguları, helikopter anne tutumu ile bu tutuma maruz kalan bireylerin çoklu ekran bağımlılığı arasında anlamlı ilişki olduğunu ve öz denetimin bu ilişkiye aracılık ettiğini saptamıştır.

Ebeveynlerin dikkatlerini çocuklarının üzerinde çok fazla odaklaması, onları yaşamlarının merkezi haline getirmesi ne çocuklar ne de ebeveynler için olumlu sonuçlar doğurmaktadır. Aşırı ebeveynlik, hem anne-babaların hem de çocuklarının bireysel hayatını oldukça kısıtlamaktadır. Helikopter ebeveynliğin, bunun en belirgin örneklerinden biri olduğunu görmekteyiz. Helikopter ebeveynler, çocuklarının hayatlarına her açıdan müdahale ettiklerinden, onların baş edebilecekleri veya en azından üstesinden gelmek için çabalayabilecekleri zorluklarla kendi başlarına yüzleşmelerine fırsat tanımadıklarından, tüm sorunları onların yerine kendileri çözdüğünden, bu bireylerin yaşamlarının ilerleyen dönemlerinde daha fazla zorluk yaşamalarına sebep olmaktadır. Helikopter ebeveynine sahip bireyler yaşamlarında zorunlu olarak sorumluluk almaları gereken durumlarla karşılaştıklarında bu onlar için sıkıntı verici bir hal almaktadır. Özerkliğin sergilenememesi bireylerin öz yeterlik düzeyini de olumsuz yönde etkilemektedir. Kişilerin öz yeterlik düzeylerinin psikopatolojilerle ilişkili olduğunu gösteren çok sayıda çalışma mevcuttur (Jenkins ve ark. 2002, Saltzman ve Holahan 2002, Chen ve ark. 2006, Mystakidou ve ark. 2013, Reed ve ark. 2015). Helikopter ebeveynliğin, psikopatolojilerin gelişimi üzerindeki etkisinde öz yeterlik, öz denetim, özerklik, psikolojik dayanıklılık, yaşam doyumu gibi kavramların aracı rolü olduğunu gösteren çalışmalar, bu değişkenlerin yüksek düzeyde olduğu durumlarda helikopter ebeveyn tutumlarının olumsuz etkilerinin azaltılabileceğini göstermektedir.

Sonuç

Anne-babaların iyi niyetlerinden dolayı helikopter ebeveynlik davranışlarıyla ilgili olumlu yargılar daha yaygın olsa da konuyla ilgili derlenen çalışmalar, helikopter tutumların bu tutumlara maruz kalarak büyüyen bireylerin yaşam kalitesi üzerinde genellikle olumsuz etkilere yol açtığını göstermektedir. Bu sebeple kavramın daha fazla araştırılmasına ve yeni değişkenlerle birlikte çalışmalara dahil edilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Helikopter ebeveynlik kavramıyla ilgili Türkiye’de yapılan çalışma sayısı yabancı literatüre kıyasla oldukça az olduğundan konu hala güncelliğini korumaktadır. Son yıllarda daha fazla yaygınlaşan helikopter ebeveyn tutumlarının birçok faktörden etkilenmekte olduğu bir gerçektir. Yapılacak yeni araştırmalarla helikopter ebeveynlik tutumlarının Türkiye’deki yaygınlık durumunu görmek, bu tutumu tetikleyen etkenleri ve ilişkili değişkenleri incelemek, olumsuz etkilerinden korunabilmek için alınacak tedbirleri belirleyebilmek oldukça önemlidir. Gelecekte çalışmalarda, helikopter ebeveynlik ve psikopatoloji ilişkisinde aracı olabilecek yeni değişkenlerin saptanması helikopter tutumların olumsuz etkilerinin azaltılması için yol gösterici olacaktır. Ayrıca konuyla ilgili boylamsal çalışmaların gerçekleştirilmesi, ebeveynlerin helikopter tutumlarının ortaya çıkma süreci, tetikleyici faktörler ve bu tutumların maruz kalan bireyler üzerindeki etkileri ile ilgili daha detaylı bilgiler verebilir.

Henüz çocuk sahibi olmayan kişiler için helikopter ebeveynlik konusunda farkındalık oluşturan çalışmaların gerçekleştirilmesi, helikopter tutuma sahip ebeveynleri ise bu tutumların faydaları ve zararları konusunda güncel araştırmalar ışığında bilgilendirmek oldukça önemlidir. Ebeveynlerin tutum ve davranışlarına yönelik farkındalık kazandırılması, daha sağlıklı ebeveyn-çocuk ilişkisinin geliştirilmesinde konuyla ilgili uzmanların aile danışmanlık ve eğitim merkezlerinde, ilgili kurumlarda, dijital platformlarda bilgilendirme sağlamaları helikopter ebeveyn tutumları ile ilgili yanlış yargıların ortadan kalkmasına yardımcı olabilir ve bu tutumların yaygınlaşmasını önleyebilir. Helikopter ebeveynine sahip çocukların bireyselleşme sürecinin ve özerklik kazanımının eğitim sürecinin ilk dönemlerinden itibaren öğretmenler ve psikolojik danışmanlar tarafından daha fazla desteklenmesi, gerekli durumlarda psikoterapi desteğinin sağlanması bu bireyleri yaşamlarının ilerleyen dönemlerinde karşılaşılabilecekleri zorluklara karşı daha dayanıklı kılabilir.

Kaynaklar

- Ahmed FL, Mingay D (2023) Relationship between helicopter parenting and psychological wellbeing in college students. *International Journal of Social Research and Innovation*, 7:49-70.
- Alsancak Akbulut C, Kömürcü Akik B (2024) Helicopter parenting, autonomy support, and young adults' psychological adjustment in Turkey: the mediating role of psychological control. *Curr Psychol*, 43:24355-24364.
- Arlinghaus KR, Hahn SL, Larson N, Eisenberg ME, Berge JM, Neumark-Sztainer D (2023) Helicopter parenting among socio-economically and ethnically/racially diverse emerging adults: associations with eight-related behaviors. *Emerg Adulthood*, 11:909-922.
- Arnett JJ (2007) Emerging adulthood: what is it, and what is it good for? *Child Dev Perspect*, 1:68-73.
- Arslan P, Kırıl B (2022) İlkokul öğretmenlerinin aşırı koruyucu (helikopter) velilerle ilgili deneyimleri: bir fenomenoloji çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 55:827-882.
- Aunola K, Stattin H, Nurmi JE (2000) Parenting styles and adolescents' achievement strategies. *J Adolesc*, 23:205-222.
- Avcı SÇ, Şatır DG (2020) Yeni bir kavram: helikopter ebeveynlik. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 3:163-168.
- Aydoğdu F, Dilekmen M (2016) Ebeveyn tutumlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11:570-585.
- Batu M, Tos O (2022) Kültürel değişim temelinde X ve Z kuşağının ebeveynlik algısı: Zmet tekniği temelinde bir analiz. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 38:194-217.
- Baumrind D (1966) Effects of authoritative parental control on child development. *Child Dev*, 37:887-907.
- Bernstein G, Triger Z (2010) Over-parenting. *UC Davis Law Rev*, 44:1221-1279.
- Bradley-Geist J, Olson-Buchanan J (2014) Helicopter parents: an examination of the correlates of over-parenting of college students. *Education Training*, 56:314-328.
- Bristow J (2014) The double bind of parenting culture: helicopter parents and cotton wool kids. In *Parenting Culture Studies* (Eds E Lee, J Bristow, C Faircloth, J Macvarish):200-215. London, Palgrave Macmillan.
- Buchanan T, LeMoyné T (2020) Helicopter parenting and the moderating impact of gender and single-parent family structure on self-efficacy and well-being. *Fam J*, 28:262-272.
- Chen SX, Chan W, Bond MH, Stewart SM (2006) The effects of self-efficacy and relationship harmony on depression across cultures: applying level-oriented and structure-oriented analyses. *J Cross Cult Psychol*, 37:643-658.
- Cline F, Fay J (1990) *Parenting with Love and Logic: Teaching Children Responsibility*. Colorado Springs, Piñon Press.
- Cook EC (2020) Understanding the associations between helicopter parenting and emerging adults' adjustment. *J Child Fam Stud*, 29:1899-1913.

- Cui M, Darling CA, Coccia C, Fincham FD, May RW (2019a) Indulgent parenting, helicopter parenting, and well-being of parents and emerging adults. *J Child Fam Stud*, 28:860-871.
- Cui M, Janhonen-Abuquah H, Darling CA, Carlos Chavez FL, Palojoki P (2019b) Helicopter parenting and young adults' well-being: a comparison between United States and Finland. *Cross Cult Res*, 53:410-427.
- Çok F, Güçlü CH, Özdoğan HK, Topuz S (2022) Helikopter anababalık ve özerklik destekleyici davranışlar ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 55:339-359.
- Darlow V, Norvilitis JM, Schuetze P (2017) The relationship between helicopter parenting and adjustment to college. *J Child Fam Stud*, 26:2291-2298.
- Demiriz S, Öğretir AD (2007) Alt ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki 10 yaş çocuklarının anne tutumlarının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15:105-122.
- Doğan U, Adıgüzel A (2017) Helikopter ebeveynlik ölçeğinin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması. 1st Eurasian Conference on Language and Social Sciences, May 22-24 2017 Antalya, Turkey. Conference Abstract Book page:194
- Dönmez D (2019) Yeni nesil ebeveynlik ve sosyal medya bağlamında blogger anneler (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). İstanbul, İstanbul Üniversitesi.
- Dursun Çirci C (2021) Helikopter ebeveynin yeni nesil çocukları. Sanat ve Sosyal Bilimler Sempozyumu Tam Metin Bildiriler Kitabı (Eds N Çetin, Ö Şen, Ö Meccek):369-388. 30-31 Temmuz 2021, Antalya, Türkiye.
- Duygulu S (2018) Yeni Nesil Ebeveynlik ve Helikopter Aileler: K Kuşağı ve Tekno Dijital Kuşak. İstanbul, Destek Yayınları.
- Eberly Lewis MB, Vera Hughes M, Coetzee TM (2018) Parenting and adolescent grandiose narcissism: mediation through independent self-construal and need for positive approval. *J Genet Psychol*, 179:207-218.
- Flower AT (2021) The effects of helicopter parenting in emerging adulthood: an investigation of the roles of involvement and perceived intrusiveness (Honors theses). Ohio, University of Dayton.
- Fooladi F, Purshahriar H, Ebrahimi S (2022) The relationship between helicopter parenting and mental health with academic welfare in high school female students: the mediating role of academic self-efficacy. *Journal of Modern Psychological Researches*, 17:217-228.
- Ganaprakasam C, Davaidass KS, Muniandy SC (2018) Helicopter parenting and psychological consequences among adolescent. *International Journal of Scientific and Research Publications*, 8:378-382.
- Ganaprakasam C, Humayra S, Ganasegaran K, Hashim HA, Armathlingam S (2023) Anxious child: the association between helicopter parenting and anxiety among primary school students in Kedah, Malaysia. *Jurnal Psikologi Malaysia*, 37:84-99.
- Gençer GB (2020) Ergenlerde algılanan helikopter ebeveyn tutumunun, depresyon ve anksiyete ile ilişkisinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi). İstanbul, İstanbul Okan Üniversitesi.
- Ginott HG (1969) *Between Parent and Teenager*. New York, NY, Macmillan.
- Güçlü CH, Özdoğan HK, Çok F (2022) Emerging adults' perceived life skills, self-regulation, emotion regulation, helicopter parenting and autonomy supportive behaviours. *Kıbrıs Türk Psikiyatrisi ve Psikoloji Dergisi*, 4:253-261.
- Hayes KN, Turner LA (2021) The relation of helicopter parenting to maladaptive perfectionism in emerging adults. *J Fam Issues*, 42:2986-3000.
- Hesse C, Mikkelsen AC, Saracco S (2018) Parent-child affection and helicopter parenting: exploring the concept of excessive affection. *West J Commun*, 82:457-474.
- Hong JC, Hwang MY, Kuo YC, Hsu WY (2015) Parental monitoring and helicopter parenting relevant to vocational student's procrastination and self-regulated learning. *Learn Individ Differ*, 42:139-146.
- Hong MH, Doh HS (2018) Effects of helicopter parenting on depression in female emerging adults: examining the mediating role of adaptive and maladaptive perfectionism. *Korean Journal of Child Studies*, 39:143-158.
- Hong P, Cui M (2020) Helicopter parenting and college students' psychological maladjustment: the role of self-control and living arrangement. *J Child Fam Stud*, 29:338-347.
- Hwang W, Jung E (2022) Helicopter parenting versus autonomy supportive parenting? A latent class analysis of parenting among emerging adults and their psychological and relational well-being. *Emerg Adulthood*, 10:731-743.
- Jenkins SR, Goodness K, Buhrmester D (2002) Gender differences in early adolescents' relationship qualities, self-efficacy, and depression symptoms. *J Early Adolesc*, 22:277-309.
- Jiao C, Cui M, Fincham FD (2024) Predicting changes in helicopter parenting, fear of missing out (FOMO), and social anxiety in college students. *J Adult Dev*, 31:1-11.
- Juang LP, Qin DB, Park IJ (2013) Deconstructing the myth of the "tiger mother": an introduction to the special issue on tiger parenting, Asian-heritage families, and child/adolescent well-being. *Asian Am J Psychol*, 4:1-6.
- Kaya M (1997) Ailede anne-baba tutumlarının çocuğun kişilik ve benlik gelişimindeki rolü. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 9:193-204.
- Kelly L, Duran RL, Miller-Ott AE (2017) Helicopter parenting and cell-phone contact between parents and children in college. *South Commun J*, 82:102-114.
- Kim GY, Park JH (2019) Perceived helicopter parenting and depression among Korean university students: the mediating effect of assertiveness. *Korean Journal of Child Studies*, 40:165-177.
- Kim J (2018) Comparing mothers' and fathers' helicopter parenting as predictors of self-efficacy among emerging adults in college (Master's theses). Washington, Central Washington University.

- Kouros CD, Pruitt MM, Ekas NV, Kiriaki R, Sunderland M (2017) Helicopter parenting, autonomy support, and college students' mental health and well-being: the moderating role of sex and ethnicity. *J Child Fam Stud*, 26:939-949.
- Kömürcü Akik B, Alsancak Akbulut C (2023) Assessing the psychometric properties of mother and father forms of the helicopter parenting behaviors questionnaire in a Turkish sample. *Curr Psychol*, 42:2980-2992.
- Kuppens S, Ceulemans E (2019) Parenting styles: a closer look at a well-known concept. *J Child Fam Stud*, 28:168-181.
- Kwon KA, Yoo G, Bingham GE (2016) Helicopter parenting in emerging adulthood: support or barrier for Korean college students' psychological adjustment?. *J Child Fam Stud*, 25:136-145.
- Kwon KA, Yoo G, De Gagne JC (2017) Does culture matter? A qualitative inquiry of helicopter parenting in Korean American college students. *J Child Fam Stud*, 26:1979-1990.
- Lee J, Kang S (2018) Perceived helicopter parenting and Korean emerging adults' psychological adjustment: the mediational role of parent-child affection and pressure from parental career expectations. *J Child Fam Stud*, 27:3672-3686.
- LeMoyné T, Buchanan T (2011) Does "hovering" matter? Helicopter parenting and its effect on well being. *Social Spectr*, 31:399-418.
- Lin CH, Rahim MZA (2020) The impact of helicopter parenting on mental health through self-efficacy among university students. *International Journal of Pharmaceutical Research*, 12:952-960.
- Love H, Cui M, Allen JW, Fincham FD, May RW (2020) Helicopter parenting and female university students' anxiety: does parents' gender matter? *Fam Relatsh Soc*, 9:417-430.
- Luebbe AM, Mancini KJ, Kiel EJ, Spangler BR, Sendlak JL, Fussner LM (2018) Dimensionality of helicopter parenting and relations to emotional, decision-making, and academic functioning in emerging adults. *Assessment*, 25:841-857.
- McGinley M, Davis AN (2021) Helicopter parenting and drinking outcomes among college students: the moderating role of family income. *J Adult Dev*, 28:221-236.
- Nelson LJ, Padilla-Walker LM, Nielson MG (2015) Is hovering smothering or loving? An examination of parental warmth as a moderator of relations between helicopter parenting and emerging adults' indices of adjustment. *Emerg Adulthood*, 3:282-285.
- Nguyen Q, Madison S, Ekas NV, Kouros CD (2024) Helicopter parenting behaviors and emerging adult mental health: the mediating role of emotion dysregulation. *Emerg Adulthood*, 12:820-837.
- Odenweller KG, Booth-Butterfield M, Weber K (2014) Investigating helicopter parenting, family environments, and relational outcomes for millennials. *Commun Stud*, 65:407-425.
- Okray Z (2016) Helicopter parenting and related issues: psychological wellbeing, basic psychological needs and depression on university students. *Current Research in Education*, 2:165-173.
- Padilla-Walker LM, Nelson LJ (2012) Black hawk down? Establishing helicopter parenting as a distinct construct from other forms of parental control during emerging adulthood. *J Adolesc*, 35:1177-1190.
- Pistella J, Isolani S, Morelli M, Izzo F, Baiocco R (2022) Helicopter parenting and alcohol use in adolescence: a quadratic relation. *Nordisk Alkohol Nark*, 39:134-145.
- Reed K, Duncan JM, Lucier-Greer M, Fixelle C, Ferraro AJ (2016) Helicopter parenting and emerging adult self-efficacy: implications for mental and physical health. *J Child Fam Stud*, 25:3136-3149.
- Reed K, Ferraro AJ, Lucier-Greer M, Barber C (2015) Adverse family influences on emerging adult depressive symptoms: a stress process approach to identifying intervention points. *J Child Fam Stud*, 24:2710-2720.
- Reilly S, Semkovska M (2018) An examination of the mediatory role of resilience in the relationship between helicopter parenting and severity of depressive symptoms in Irish university students. *Adolesc Psychiatry (Hilversum)*, 8:32-47.
- Ritter JL (2011) Growin'Up: an assessment of adult self-image in clinical law students. *Akron Law Rev*, 44:137-165.
- Rousseau S, Scharf M (2017) Why people helicopter parent? An actor-partner interdependence study of maternal and paternal prevention/promotion focus and interpersonal/self-regret. *J Soc Pers Relat*, 35:919-935.
- Sak R, Sak İŞ, Ath S, Şahin B (2015) Okul öncesi dönem: anne-baba tutumları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11:972-991.
- Saltzman KM, Holahan CJ (2002) Social support, self-efficacy, and depressive symptoms: an integrative model. *J Soc Clin Psychol*, 21:309-322.
- Schiffrrin HH, Erchull MJ, Sendrick E, Yost JC, Power V, Saldanha ER (2019) The effects of maternal and paternal helicopter parenting on the self-determination and well-being of emerging adults. *J Child Fam Stud*, 28:3346-3359.
- Schiffrrin HH, Liss M (2017) The effects of helicopter parenting on academic motivation. *J Child Fam Stud*, 26:1472-1480.
- Schiffrrin HH, Liss M, Miles-McLean H, Geary KA, Erchull MJ, Tashner T (2014) Helping or hovering? The effects of helicopter parenting on college students' well-being. *J Child Fam Stud*, 23:548-557.
- Sedighi Arfaee F, Rashidi A, Tabesh R (2022) Predicting the occurrence of high-risk behaviors based on behavioral-psychological control and helicopter parenting in emerging adulthood. *Research in Clinical Psychology and Counseling*, 11:77-94.
- Segrin C, Woszidlo A, Givertz M, Bauer A, Murphy M (2012) The association between overparenting, parent-child communication, and entitlement and adaptive traits in adult children. *Fam Relat*, 61:237-252.
- Seki T (2023) The mediating role of perfectionism and the need for social approval in the effect of helicopter parenting on psychological well-being in emerging adults. *International Journal of Educational Research Review*, 8:343-353.

- Seki T, Haktanir A, Şimşir Gökalp Z (2023) The mediating role of resilience in the relationship between helicopter parenting and several indicators of mental health among emerging adults. *J Community Psychol*, 51:1394-1407.
- Set Z (2020) The mediating role of inflated sense of self and impulsivity in the relationship between helicopter parenting and psychological symptoms. *Noro Psikiyatrisi*, 57:318-324.
- Somers P, Settle J (2010) The helicopter parent: research toward a typology. *Coll Univ*, 86:18-27.
- Srivastav D, Mathur ML (2020) Helicopter parenting and adolescent development: from the perspective of mental health. In *Parenting-studies by an Ecocultural and Transactional Perspective* (Eds L Bendetto, M Ingrassia):71-90. London, IntechOpen.
- Stone J, Berrington A, Falkingham J (2011) The changing determinants of UK young adults' living arrangements. *Demogr Res*, 25:629-666.
- Süsen Y, Pak H, Çevik E (2022) Helicopter parenting, self-control, and problematic online gaming in emerging adults. *Journal of Clinical Psychology Research*, 6:331-341.
- Şimşir Gökalp Z (2023) Examining the relationships between helicopter parenting, self-control, self-efficacy, and multi-screen addiction among Turkish emerging adults. *J Genet Psychol*, 184:229-242.
- Turan FD, Yılmaz R, Işık M, Öngün M, Kayabaşı K, Amaç E et al. (2024) Bireylerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumlarının yordayıcısı olarak ebeveynleşme durumları. *Akdeniz Hemşirelik Dergisi*, 2:88-98.
- Turner LA, Faulk RD, Garner T (2020) Helicopter parenting, authenticity, and depressive symptoms: a mediation model. *J Genet Psychol*, 181:500-505.
- Uysal SL (2020) Helikopter ebeveynlerin çocuklarının benlik algısı durumlarının kaygı düzeyleri üzerine etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13:613-625.
- Van Ingen DJ, Freiheit SR, Steinfeldt JA, Moore LL, Wimer DJ, Knutt AD et al. (2015) Helicopter parenting: the effect of an overbearing caregiving style on peer attachment and self-efficacy. *J Coll Couns*, 18:7-20.
- Wang C, Shi H, Li G (2024) Helicopter parenting and college student depression: the mediating effect of physical self-esteem. *Front Psychiatry*, 14:1329248.
- Wang J, Lai R, Yang A, Yang M, Guo Y (2021) Helicopter parenting and depressive level among non-clinical Chinese college students: a moderated mediation model. *J Affect Disord*, 295:522-529.
- Wieland DM, Kucirka BG (2020) Helicopter parenting and the mental health of iGen college students. *J Psychosoc Nurs Ment Health Serv*, 58:16-22.
- Yılmaz H (2019) İyi ebeveyn, çocuğu için her zaman her şeyi yapan ebeveyn değildir: algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeği (AHETO) geliştirme çalışması. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 3:3-30.
- Yılmaz H (2020a) Possible result of extreme parenting: power of helicopter parenting attitude to predict ego inflation. *Pegem Journal of Education and Instruction*, 10:523-554.
- Yılmaz H (2020b) Türkiyede helikopter ebeveynlik eğilimi ve helikopter ebeveynlerin demografik özellikleri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 20:133-160.
- Yılmaz H, Büyükbeci A (2019) Bazı pozitif psikoloji kavramları açısından helikopter ebeveyn tutumlarının sonuçları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 9:707-744.
- Yılmaz H, Yalçın H (2021) A new-generation parental attitude affecting gifted adolescents' psychological resilience: helicopter parenting. *Journal of Gifted Education and Creativity*, 8:121-129..
- Yoo G, Liu X, Cho S (2016) Effects of perceived helicopter parenting on subjective well-being among Chinese undergraduate students. *CASS and ISA RC06 Conference Social Change and Family Developments*, May 27th 2016 Beijing, China.
- Zhang Q, Ji W (2023) Overparenting and offspring depression, anxiety, and internalizing symptoms: a meta-analysis. *Dev Psychopathol*, 35:1-16.
- Zhang R, Wang Z (2024) Effects of helicopter parenting, tiger parenting and inhibitory control on the development of children's anxiety and depressive symptoms. *Child Psychiatry Hum Dev*, doi: 10.1007/s10578-024-01685-3.
- Zienty L, Nordling J (2018) Fathers are helping, mothers are hovering: differential effects of helicopter parenting in college first-year students. *Celebration of Learning*. <https://digitalcommons.augustana.edu/celebrationoflearning/2018/posters/19/> (Accessed 10.05.2024).

Yazarların Katkıları: Çalışmaya önemli bir bilimsel katkı sağlandığı ve makalenin hazırlanmasında veya gözden geçirilmesinde yardımcı olduğu tüm yazar(lar) tarafından beyan edilmiştir.

Danışman Değerlendirmesi: Dış bağımsız

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Bu çalışma için finansal destek alındığı beyan edilmemiştir.

Authors Contributions: The author(s) have declared that they have made a significant scientific contribution to the study and have assisted in the preparation or revision of the manuscript

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: No conflict of interest was declared.

Financial Disclosure: No financial support was declared for this study.